

Handläggare: Jessica Strid
Tfn: 08-508 29 658

Miljö- och
samhällsbyggnadsdepartementet

Yttrande med anledning av EU-kommissionens förslag till direktiv om bedömning och hantering av översvämningar

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet har remitterat EU-kommissionens förslag till direktiv om bedömning och hantering av översvämningar samt kommissionens konsekvensutredning till Stockholms stad för yttrande.

Med hänsyn till den korta svarstiden kommer yttrandet att anmälas till kommunstyrelsen för godkännande i efterhand. Till det något senare givna kompletteringstillfället kommer mer detaljerade synpunkter att ges.

Sammanfattning

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet har remitterat EU-kommissionens förslag till direktiv om bedömning och hantering av översvämningar samt kommissionens konsekvensutredning till Stockholms stad för yttrande. Direktivets bestämmelser avser att minska och hantera översvänningsrelaterade risker för människors hälsa, miljön, infrastrukturer och egendom. Förslaget syftar till att ålägga medlemsstaterna att bedöma översvänningsrisken för olika områden, upprätta riskkartor, ta fram riskhanteringsplaner och medvetandegöra allmänheten om riskerna. Kommissionen föreslår att ansvaret för genomförandet ligger hos myndigheter för vattendistriktet.

Stadsledningskontoret stödjer genomförandet av EU-kommissionens förslag till direktiv om bedömning och hantering av översvämningar. Kontoret anser att det är viktigt att ansvarfrågorna både vid en akutsituation och i arbetet med att förebygga allvarliga följder av en översvämning blir tydliga eftersom konsekvenserna av översvämningar

kan bli mycket omfattande. Det är viktigt att arbetet organiseras på ett sådant sätt att alla aspekter i samhällsplaneringen kommer att belysas. Här kan förutsättningarna och samverkansformerna variera och det är därför lämpligt att direktivet lämnar öppet för beslut i dessa frågor på så låg beslutsnivå som möjligt. Att direktivet ger medlemsstaterna stor flexibilitet att fastställa de nödvändiga skyddsnivåerna är lämpligt med tanke på att förutsättningarna är olika i olika områden när det gäller geografi, hydrologi och bebyggelsestrukturer.

Yttrandet

Stadsledningskontoret stödjer genomförandet av EU-kommissionens förslag till direktiv om bedömning och hantering av översvämningar och anser i likhet med förslagets 9 artikel 2 punkt, att det är bra att:

”Medlemsstaterna skall fastställa lämpliga skyddsnivåer för varje avrinningsområde, delavrinningsområde eller kuststräcka, främst i syfte att minska sannolikheten för översvämning och lindra de potentiella konsekvenserna av översvämningen för människors hälsa, miljön och den ekonomiska aktiviteten; medlemsstaterna skall därvid beakta vattenförvaltning, markskötsel, fysisk planering, markanvändning och naturskydd.”

I direktivet föreskrivs kartläggning av översvämningsrisken i alla områden med en påtaglig översvämningsrisk, samordning inom gemensamma avrinningsområden och utarbetande av riskhanteringsplaner för översvämningar. Att direktivet ger medlemsstaterna stor flexibilitet att fastställa de nödvändiga skyddsnivåerna är lämpligt med tanke på att förutsättningarna är olika i olika områden när det gäller geografi, hydrologi och bosättningsstrukturer.

Att kommissionen föreslår ett direktiv kopplat till finansieringspolitik istället för lagstiftning ger ramar och riktlinjer för att målen ska uppnås och lämnar på lämpligt sätt beslut om skyddsnivåer, val av åtgärder och tidsfrister till så låg beslutsnivå som möjligt, i linje med subsidiaritetsprincipen.

Det föreslagna direktivet och de åtgärder som ska vidtas har nära samband med genomförandet av vattenramdirektivet och kommissionen föreslår därför att de organisatoriska och institutionella aspekterna samt direktivets tidsmässiga planering bör anpassas baserat på avrinningsdistrikten. De behöriga myndigheterna och den kommitté som inrättas genom vattenramdirektivet är ur flera av aspekterna lämplig, men inte självklar. Det finns en mycket stark koppling mellan den vattenkvalitetsförvaltning som redan sker inom vattenramdirektivet och de åtgärder för hantering av översvämningsrisker som nämns i detta förslag, frågan är dock om alternativet att hantera översvämningsriskerna tillsammans med andra

samhällsrisker skulle göra att problematiken hanteras med ett större helhetsperspektiv? Framför allt är detta viktigt när det gäller det förebyggande arbetet, som handlar mycket om att ta fram riktlinjer för markanvändningen i området och planera samhället på ett långsiktigt hållbart sätt. Ett arbete som kräver en bred kompetens inom samhällsplaneringen.

Mälarens översvämning

Mälardalen är en viktig region i Sverige. Många människor bor och verkar i området. En större översvämning av Mälaren skulle få katastrofala följder inte minst därför att huvuddelen av avbördningen sker genom centrala Stockholm. Det finns grupper och utredningar som arbetar med översvämningsfrågan men en större samordning är önskvärd. Inom ramen för Lagen om skydd mot olyckor och kravet på lokala- och regionala risk- och sårbarhetsanalyser hanteras exempelvis krishanteringen kring översvämningar. Gällande vattendom om Mälarens vattenstånd och reglering styr avbördningsmöjligheterna av Mälaren. Inom Stockholms stad har uppdrag getts åt Stockholms Hamn AB att svara för att domen efterlevs. I egenskap av reglerare för Mälarens vattennivå är Stockholms stad den instans som först får signaler om avvikande vattennivåer, framförallt då vattennivån börjar stiga snabbt. Vilka åtgärder som ska vidtas i ett sådant läge regleras av vattendomen, men staden förväntas utifrån sina erfarenheter som reglerare att göra bedömningar för hur den fortsatta regleringen bör skötas för att inte skapa skador på anläggningar som påverkas av Mälarens vattennivå. En sådan anläggning är tunnelbanan som kan drabbas av skador och hotas behöva stängas vid extrema vattenstånd. Hösten år 2000 inträffade en situation med mycket hög vattennivå där risken för översvämning av tunnelbanan bedömdes som överhängande.

Som en följd av händelserna hösten år 2000 bildades på Länsstyrelsen i Stockholms initiativ "Mälarens översvämningsgrupp". Gruppen innehåller representanter från kommuner och länsstyrelser runt Mälaren samt representanter från SMHI, Räddningsverket, Sjöfartsverket med flera myndigheter. Ett arbetsutskott har bildats för mer kontinuerlig bevakning av frågor som rör Mälarens reglering. Den har till uppgift att arbeta förebyggande av olyckor och skador som kan uppkomma som följd av för höga vattenstånd i Mälaren. En viktig fråga som aktualiserats efter händelserna år 2000 är en översyn av och eventuell ändring av den vattendom som reglerar Mälarens avbördning. Diskussioner har förts om var ansvaret för initiativ till en ändring av domen bör ligga. Kostnadsfördelningen vid en sådan process är dock oklar. I samband med projekt som förnyelse av Slussen i Stockholm och ombyggnad av Södertälje sluss och kanal har frågan om möjligheten att i dessa projekt också öka möjligheten till avbördning från Mälaren ingått som förutsättningar. Några beslut om sådana åtgärder har ännu inte fattats.

Det är viktigt ur flera aspekter att samhället får en samlad bild av risker för översvämningar i Mälardalsområdet. Andra exempel på händelser som visar på vikten av att översvämningssproblematiken hanteras på bästa sätt är att regionens dricksvattenförsörjning är beroende av Mälaren som vattentäkt. Skyddet av Mälaren är ytterst viktigt. Det finns få reservvattentäkter och de som finns skulle inte räcka mer än någon vecka.

Stockholm som ovan

Bosse Sundling
Stadsdirektör

Inger Båvner
Bitr. stadsdirektör

Kajsa Palo
Avdelningschef